

յետոյ, Կարժազէնից կոյտ մի մոխիր միայն մնաց:

Ահա այսպիսի ողբալի վերջ ունեցաւ այն. հռչակաւոր քաղաքը, որի սկիզբն առանձին տեսակ պարագաներից յառաջացաւ. ահա այսպիսի խեղճ վախճան ունեցաւ այն քաղաքը, որի մեծ և հանճարաւոր զօրապետ Էաննիրալը իւր սակաւաթիւ և քաջ հայրենակիցներով սասանեցնուձէր երբեմն հին աշխարհը:

Աֆրիկան հռոմայական դաւառ դարձաւ:

ՅՈՒՑԱԿ

Ջաննգան վիճակադրական տեղեկութեանց, գտանեցելոց ի վիճակային Կոնստանտնուպոլիսի Հայոց Աստրախանայ, պատրաստեալ յամսեան մայիսի 1880 ամի:

	ՄՈՒՏՔ	Գոմար	Բո-թ	Կ-դ.
Ի պակադրամոց	.	.	.	.
Ի հոգեքաժնից	.	.	.	.
Ի որբադրամոց	.	.	.	.
Ի գանձանակաց	.	.	.	.
Յօժմանէ պատկերաց	.	.	.	.
Ի Զափարեքական վկայականաց	.	.	.	.
Ի հոգեւորականաց նշանակելոց ի տօնավաճառն Նիժնայի	.	.	.	.
Հոգեւոր կառավարութեան Հայոց Ղզլարայ	.	.	389	73
Քեմական եւ Ծխական երկսեռ դպրոցաց	.	.	.	.
Աստրախանայ երկուց սեռից թէմականաց	.	.	6212	95
Ղզլարայ երկուց սեռից թէմականաց	.	.	5489	15
Մոզզոկայ երկուց սեռից ծխականաց	.	.	5659	28
Եղեսիոյ ծխական Գպրոցի	.	.	546	28
Ս. Խաչ քաղաքի ծխական Գպրոցի	.	.	407	5
Ստաւրապօլու ծխական երկսեռ դպրոցի	.	.	1571	51
Արմաւիրայ ծխական երկսեռ դպրոցաց	.	.	857	41
Եկատերինօղարայ ծխական երկսեռ դպրոցաց	.	.	1919	54
Վլադիկովկասու ծխական դպրոցի	.	.	855	55
	ԾԱԽԲ		Բո-թ	Կ-դ.
Ի սնունդ վիճակաւորի	.	.	1200	«
Ի սնունդ անդամոյ վարդապետի	.	.	500	«
Ի ռոճիկ ատենադպրի	.	.	400	«
Ի ռոճիկ չորից գրապրաց	.	.	420	«
Ի ռոճիկ պահապանի	.	.	96	«
Ի պէտս դիւանատան	.	.	169	«
Հոգեւոր կառավարութեան Հայոց Ղզլարայ	.	.	220	«
Քեմական եւ ծխական երկսեռ դպրոցաց	.	.	.	.
Աստրախանայ երկուց սեռից թէմականաց	.	.	5607	74
Ղզլարայ երկուց սեռից թէմականաց	.	.	5489	«
Մոզզոկայ երկուց սեռից ծխականաց	.	.	5068	51
Եղեսիոյ ծխական դպրոցի	.	.	559	58
Ս. Խաչ քաղաքի ծխական դպրոցի	.	.	404	90
Ստաւրապօլայ ծխական երկսեռ դպրոցի	.	.	1570	«
Արմաւիրայ ծխական երկսեռ դպրոցաց	.	.	806	78
Եկատերինօղարայ ծխական երկսեռ դպրոցաց	.	.	1602	25
Վլադիկովկասու ծխական դպրոցի	.	.	584	22

Յ Ո Ւ Ց Ա Կ

Տարեկան ամենատեսակ եկամտից դրամաւոր եւ նիւթեղէն արդեանց յաջորդութեանն Նուխոյ. մտելոց ի տեսչութիւն Հոգեւոր կառավարութեան Հայոց Նուխոյ եւ Հոգեւոր Ուսումնարանին Նուխոյ միայն, նոյնպէս եւ ծախուց ի վերայ յաջորդաց. դիւանական ծառայողաց, դիւանատան նոյն կառավարութեան եւ ի նիւթեղէնաց, ճրքան յաակացուցեալ լինի ի սնունդ յաջորդաց եւ յնր տեսակաց, եւ եւ ծախուց Գարոցին Նուխոյ, Ուսուցչաց, վարժուհւոյն, գործավարի, ծառայի. վառելիփայտի եւ այլ մանր ծախուց: Կազմեալ ի 6 յունիսի 1880 ամի:

Տեսակի Գործի Եւ Զախուց.	Բ.	Կ.	Ծ - Խ +	Բ.	Կ.
Ա. Ե՛լ-Տ-Տ-Տ Ի-Տ-Տ-Տ-Տ-Տ-Տ-Տ.			Ռոճիկ Յաջորդին Նուխոյ զըրամօր	400	
Աթոռահաս արդիւնք ի պսակաց միջին թուով	1200		—Քարտուղարի կառավարութ.	210	
Հոգեբաժին արդիւնք ն՛ ջեցելոց.	440		—Պահապանի կամ գրագրի	60	
Յորեան ի գիւղորէից Հայոց յաջորդութեան	1203		Տարեկան դիւանական ծախք	60	
Գարի	20		Ռոճիկ կամ ճանապարհածախք օգնականի թիւական տեսչի		
Չալձուկ	55		Հայոց Ուսումնարանաց ըստ յաջորդութեանս	130	
Բրինձ Արէշու չափով	75		Ռոճիկ կետրոնական գործակալաց ի զին թղթոց եւլն. եւ բարեկարգչի եկեղեցեաց քտղարիս	50	
Նուիրադրամք ի պսակաց, յօգուտ եւ ի սնունդ այրեաց եւ որբոց սրբազնագործ հանգուցեալ հոգեւորականաց	70		Պատահական մանր զանազան ծախք, ի պէտս յաջորդական տան եւ ճանապարհախար եւլն	40	
Գանձանակադրամք յերկուց եկեղեցեաց քաղաքին Նուխոյ յօգուտ յիշեալ այրեաց եւ որբոց	20		Մենդադրամ այրեաց եւ որբոց հանգուցեալ սրբազնագործ հոգեւորականաց յաջորդութեանս	88	
Աժէնն	2703				
Բ. Ե՛լ-Տ-Տ-Տ Գ-Տ-Տ-Տ Ն-Տ-Տ-Տ.			Աժէնն	1058	
Սրբադրամք բահնայից եւ ժողովրդոց Նուխոյ յաջորդութ:	746		Ռոճիկ Ուսուցչաց եւ վարժուհւոյն	1180	
Նուիրադրամք պսակաց	200		Ռոճիկ գործավարի Հոգաբարձութեան	400	
Նուիրադրամք ծննդական եւ այլ վկայականաց	50		Ծառայի կամ պահապանի	70	
Արդիւնք ի կրպակէ մամալածառութեան	420	80	Վառելիփայտի եւ խորհրդարանի Հոգաբարձութեան մանր ծախք, թղթոց, գրչի եւլն	70	
Նուէրք երկսեռ աշակերտաց Գայ	420		Աժէնն	4204	
Տարեկան միսնուազ նուէրք ի շահ գրամոց Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ քաղաքիս	100				
Գանձանակադրամք յօգուտ Գըղբոցի երկուց եկեղեցեաց քաղաքիս	65				
Նուիրադրամք ուխտատեղեաց Նուխոյ յաջորդութեան	45				
Կողմնակի պատահական նուէրք ի բարեպաշտօն անձանց	50				
Աժէնն	1456	80			

Յորեան թողար	5,	զայիզ	6,	փ.	109,	Ֆ.	8,
Գարի	"	"	"	"	"	"	"
Բրինձ	"	"	"	"	60,	"	"
	"	"	"	"	8	"	"

Ծանօթ. Եթական Գարոցաց Յաջորդութեանն Նուխոյ չեք որոշեալ եկամուտս Բայց Ռոճիկ ուսուցչաց եւ մանր ծախք այնոցիկ Հատուցանի որք բարեպաշտօն Հայոց ժողովրդոց Նուխոյ վեճակի:

Յորեան թողար	106,	զայիզ	1/2,	փ.	2067,	Ֆ.	59
Գարի	"	"	"	"	420,	"	"
Չալձուկ	"	"	"	"	75,	"	"
Բրինձ	"	"	2 1/2	"	65,	"	50

	տոմսակք	500	.		
	Պատրաստական զրամք	302	45		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	67	.	869	45
ՂԱՐ	Ս. Աստուածամայր աւագ եկեղեցի				
	զրամատոմսակք	66,000	.		
	Պատրաստական զրամք	4075	31		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	415	25		
	Ստանալիք ի պարտապանաց	1284	61	71,775	17
ՂԱՐ	Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցի				
	զրամատոմսակք	21,000	.		
	Պատրաստական զրամք	1,191	94	22,191	94
ՂԱՐ	Ս. Գէորգ ուխտատեղի եկեղեցի				
	զրամատոմսակք	500	.		
	Պատրաստական զրամք	331	2		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	318	15	1,149	17
ՂԱՐ	Ս. Գէորգ Հանգստարանի եկեղեցի				
	զրամատոմսակք	400	.		
	Պատրաստական զրամք	201	63		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	37	12	638	75
ՄՂԻ	Ս. Աստուածամայր աւագ եկեղեցի				
	զրամատոմսակք	33,750	.		
	Պատրաստական զրամք	696	66		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	1064	52		
	Ստանալիք ի պարտապանաց	4225	85	39,737	3
ՄՂԻ	Ս. Ստեփաննոս եկեղեցի, զրամատոմսակք	2000	.		
	Պատրաստական զրամք	152	76		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	909	2	3,061	78
ՄՂԻ	Ս. Գէորգ Հանգստարանի եկեղեցի				
	զրամատոմսակք	5550	.		
	Պատրաստական զրամք	404	54		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	751	10	6,705	64
ՆԻՔԻՅՈՒՄՆԱՆ	Ս. Աստուածամայր եկեղեցի, զրամատոմսակք	10,600	.		
	Պատրաստական զրամք	804	9	11,404	9
Ս. ԽԱՔԱՅ	Ս. Աստուածամայր եկեղեցի, զրամատոմսակք	860	.		
	Պատրաստական զրամք	1030	7		
	Ստանալիք ի պարտապանաց	2633	15		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	54	.	4,577	22
Ս. ԽԱՔԱՅ	Ամենաիրկիչ եկեղեցի, պատրաստական զրամք	252	49		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	85	72	338	21
Ս. ԽԱՔԱՅ	Ս. Գէորգ եկեղեցի, սերի բիլէթք	650	.		
	Պատրաստական զրամք	315	86		
	Ստանալիք ի պարտապանաց	559	43		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	40	50	1,565	79
ԵՂԻՆ (ՂԱՐ)	Ս. Աստուածամայր եկեղեցի				
	զրամատոմսակք	6050	.		
	Պատրաստական զրամք	412	9		
	Ստանալիք ի պարտապանաց	872	.		
	Մեղըրամոմք արժողութեամբ	137	5	7,471	14
ԳԵՂՈՒՄՆԱՆ	Ս. Գէորգ եկեղեցի, զրամատոմսակք	17,150	.		

Պատրաստական զրամք	50	.	.	.
Ստանալիք ի Պետիզորսկուց	5,000	.	.	.
Մեղրամոմք արժողութեամբ	85	.	22,285	.
Բ-չէն-իէ (ի-յ-բ-ն) Ս. Աստուածամայր եկեղեցի				
պատրաստի զրամք	2683	.	.	.
Մեղրամոմք արժողութեամբ	20	.	288	3
Եի-բ-բէն-ո-բ-բ Ս. Աստուածամայր եկեղեցի				
զրամատոմսակք	9586	25	.	.
Պատրաստական զրամք	1122	99	.	.
Մեղրամոմք արժողութեամբ	405	12	11,114	36
Բե-ժի-բ-ն Շ-բ-բ Ս. Աստուածամայր եկեղեցի				
պատրաստի զրամք	366	68	366	68
Վ-լ-բ-ի-ի-վ-ի-ի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցի				
զրամատոմսակք	1500	.	.	.
Պատրաստական զրամք	1301	4	.	.
Մեղրամոմք արժողութեամբ	474	95	3,275	99
Ս-բ-բ-բ-բ-բ Ս Լուսաւորիչ եկեղեցի				
Մեղրամոմք արժողութեամբ	16	.	16	.
Ա-բ-բ-ի-բ-բ Ս. Աստուածամայր եկեղեցի				
պատրաստական զրամք	1329	76	.	.
Մեղրամոմք արժողութեամբ	293	20	.	.
Ստանալիք ի պարտապանաց	3988	33	5,611	29
Պ-բ-բ-ի-ի (Դ-չ-բ-ն-ն-բ-բ-բ) Ս Պետրոս և Պօղոս եկեղեցի				
Պատրաստական զրամք	153	97	153	97
Ղ-բ-բ-ի-ի (ի-ի-ն) Ս. Աստուածամայր եկեղեցի				
զրամատոմսակք	400	.	.	.
Պատրաստական զրամք	117	17	517	17
Գումար				
			319,789	6
Բ-ն-ի-բ-բ Բոլոր եկեղեցիք Հայոց Աստրախանայ թեմի վանք	1879	ամի ունեն	.	.
ա) Բանկային զրամատոմսակք	277,596	բոլորի	25	կոպէկ
բ) Առ ձեռն պատրաստի զրամք	17,694	.	60	կոպէկ
գ) Մեղրամոմք արժողութեամբ	6,034	.	84	.
դ) Ստանալիք ի պարտապանաց	18,463	.	37	.
Գումարն				
	319,789	.	6	.

ՄԻ ԲԱՆԻ ԽՈՍԲ ԹԻՖԼԻՍԻ Ս. ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՄԲ:

Ինչո մեզանից շատ հետու չէ այն ժամանակամիջոցը, երբ Քիֆլիսցին իգական սեռի կրթութեան մասին երբէք չէր մտածում, երբ նորա մեծամասնութիւնը « օրիորդական ուսումնարան » խօսքերը լսելիս, ականջները փակելով ծիծաղումէր, Ահա այդպիսի մի դժուար ժամանակամիջոցում, Ստեփանոս (այժմ Խորէն Վարդապետ) Ստեփանէն յղացաւ հիմնել Քիֆլիսում օրիորդական ուսումնարան, որը շատ նեղութիւններ կրելուց յետ կարողացաւ հիմնել Քիֆլիսում առաջին անգամ « Ս. Մարիամեան » օրիորդական ուսումնարանը 1868 թուին: Վերջապէս նոյն թուին քաղաքային հաստատուեցաւ անդրանիկ Ս. Մարիամեան օրիորդական ու-